

ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΠΗΓΩΝ – ΠΑΡΑΘΕΜΑΤΩΝ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

A. Η έρευνα των πηγών, σύμφωνα με το αναλυτικό πρόγραμμα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, προσφέρεται, ανάλογα με το είδος τους, για την βαθύτερη κατανόηση εκ μέρους των μαθητών των ιστορικών ζητημάτων και της πολυπλοκότητάς τους, την υιοθέτηση κριτικής στάσης απέναντι σε πρόσωπα και πράγματα, την πιο ζωντανή προσέγγιση μιας ιστορικής εποχής και τη σε βάθος έρευνα και ερμηνεία των ιστορικών γεγονότων. Ειδικότερα, η ενασχόληση με τις πηγές μπορεί να ακολουθεί την εξής πορεία:

1. Παρουσίαση σύντομων αποσπασμάτων από πρωτογενείς ή δευτερογενείς πηγές, που αναφέρονται σε θέμα της διδασκόμενης ενότητας.
2. Διευκρίνιση βασικών ιστορικών όρων.
3. Σύνθεση των κυριότερων πληροφοριών τις οποίες περιέχουν τα κείμενα και ανάλυση της επιχειρηματολογίας των συντακτών τους.

B. Κατά τη βαθμολόγηση απαντήσεων σε ερωτήσεις που απαιτούν επεξεργασία ιστορικού υλικού (παραθεμάτων, εικόνων, διαγραμμάτων, χαρτών κτλ.) αξιολογείται, ανάλογα με τη συγκεκριμένη κατά περίπτωση διατύπωση της ερώτησης, η ικανότητα του μαθητή:

1. Να περιορίζει **αυστηρά** την απάντησή του σε όσα ζητεί η ερώτηση και να μην επεκτείνεται σε γενικόλογο συνολικό σχολιασμό ή παρουσίαση του περιεχομένου της «πηγής».
2. Να αντιλαμβάνεται **την ακριβή σημασία των ιστορικών όρων** που περιέχει η «πηγή».
3. Να εντοπίζει **τη ζητούμενη πληροφορία** και να τη συγκρίνει με την αντίστοιχη πληροφορία του σχολικού βιβλίου ή άλλης «πηγής» που του δίνεται προς εξέταση.
4. Να εντοπίζει τις **ομοιότητες** και τις **διαφορές** αφενός ανάμεσα στο περιεχόμενο και αφετέρου ανάμεσα στην οπτική δύο ή περισσότερων «πηγών».
5. Να αναγνωρίζει το **είδος** της «πηγής» και να εντάσσει την πληροφορία της «πηγής» στα γενικότερα ιστορικά της συμφραζόμενα.
6. Να συνοψίζει **επιγραμματικά** τις πληροφορίες που του ζητούνται.
7. Να συμπληρώνει, να υποστηρίζει ή να αντικρούει την **επιχειρηματολογία** της «πηγής» με βάση τις ιστορικές του γνώσεις.
8. Να συνθέτει το **περιεχόμενο** δύο ή περισσότερων «πηγών».

Γ. Με βάση τις παραπάνω απαιτήσεις των εξετάσεων ο μαθητής θα πρέπει να ακολουθήσει τα εξής βήματα στην επεξεργασία του παραθέματος:

1. Προσεκτική **ανάγνωση** της ερώτησης για να εντοπιστούν με ακρίβεια τα **ζητούμενά** της.
2. Εξονυχιστική **μελέτη** της πηγής για να επισημανθούν τα **στοιχεία** της που θα χρησιμοποιηθούν στη σύνθεση της απάντησης. Τα στοιχεία αυτά μπορεί να επιβεβαιώνουν την αφήγηση του βιβλίου, να τη συμπληρώνουν ή (σπανιότερα) και να είναι αντίθετα με αυτήν.
3. Επισημάνση του **αποσπάσματος** (ή των αποσπασμάτων) **από το σχολικό βιβλίο** που θα χρησιμοποιηθεί στην απάντηση.
4. **Συνδυασμός** του αποσπάσματος του σχολικού βιβλίου με τα στοιχεία της πηγής για τη **σύνθεση** μιας ολοκληρωμένης απάντησης.

Δ. Τέλος, καλό είναι ο μαθητής να γνωρίζει κάποιες βασικές παραμέτρους που αποτελούν απαραίτητη συνθήκη προκειμένου να επιτυγχάνεται η σωστή και ολοκληρωμένη προσέγγιση των πηγών αυτών.

1. Αφού ο μαθητής διαβάσει καλά την πηγή, καλείται να **εντοπίσει** μέσα στο σύνολο της σχολικής ύλης την **ενότητα** ή τις **ενότητες** εκείνες που είναι σχετικές με το θέμα της πηγής.
2. **Στόχος** είναι η συγγραφή ενός ενιαίου κειμένου (με αρχή, μέση, τέλος) που θα χαρακτηρίζεται για τη **συνοχή** και την **ομαλή ροή** του. Συγκεκριμένα:
  - Στον **πρόλογο** θα πρέπει πάντα να επιχειρείται ο θεματικός και ο χρονικός εντοπισμός της πηγής (αναφορά στο θέμα και τη χρονική περίοδο κατά την οποία εκτυλίσσονται όσα αναφέρει το ιστορικό παράθεμα).
  - Στο **κύριο μέρος της απάντησης** ο μαθητής θα πρέπει να συνθέσει με τρόπο λειτουργικό τις πληροφορίες του βιβλίου με τις αντίστοιχες της πηγής ή των πηγών.
  - Στον **επίλογο** ο εξεταζόμενος μαθητής μπορεί να επιλέξει ανάμεσα σε: **α.** ανακεφαλαίωση των βασικών παραμέτρων – πληροφοριών της πηγής, **β.** προσπάθεια ανίχνευσης του βασικού στόχου του συγγραφέα του ιστορικού παραθέματος και σύγκριση των απόψεών του με αυτές του βιβλίου, **γ.** σκιαγράφηση των ιστορικών εξελίξεων καθώς και των συνεπειών που σχετίζονται με όσα αναφέρθηκαν στο κύριο μέρος της απάντησης.